

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO KỸ NĂNG MỀM CHO SINH VIÊN TRONG QUÁ TRÌNH HỌC TẬP

Bùi Thị Quý

Trung tâm Giáo dục quốc phòng và an ninh trực thuộc Trường Cao đẳng Lào Cai

Tóm tắt: Mục đích bài viết đưa ra một số giải pháp nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên trong quá trình học tập, qua đó góp phần nâng cao nhận thức về vai trò và tầm quan trọng của kỹ năng mềm trong việc thích ứng với yêu cầu thực tiễn của trong quá trình học tập và thị trường lao động. Trên cơ sở đó, bài viết đề xuất một số giải pháp cụ thể nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên.

Từ khóa: Kỹ năng mềm, sinh viên, quá trình học

SOME SOLUTIONS TO ENHANCE SOFT SKILLS FOR STUDENTS DURING THE LEARNING PROCESS

Bui Thi Quy

Center for National Defense and Security Education, Lao Cai College

Abstract: The purpose of this article is to propose several solutions to improve soft skills for students during their learning process, thereby contributing to raising awareness of the role and importance of soft skills in adapting to the practical demands of both academic study and the labor market. Based on this foundation, the paper suggests specific solutions to enhance soft skills for students.

Keywords: Soft skills, students, learning process.

Nhận bài: 13/06/2025

Phản biện: 12/07/2025

Duyệt đăng: 16/07/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh xã hội hiện đại phát triển nhanh chóng, yêu cầu đối với nguồn nhân lực không chỉ giới hạn ở trình độ chuyên môn, mà còn bao gồm khả năng thích ứng, giao tiếp, làm việc nhóm, tư duy độc lập và giải quyết vấn đề hiệu quả. Đây chính là những thành tố cốt lõi của kỹ năng mềm (KNM). Do vậy, việc tăng cường kỹ năng mềm cho sinh viên và cần thiết, thiếu KNM là một trong những rào cản lớn, ảnh hưởng tới sự thành công của sinh viên (SV) cả trong và sau khi tốt nghiệp ra trường.

Tuy nhiên, thực tế hiện nay cho thấy, đa số sinh viên Việt Nam vẫn còn yếu về kỹ năng mềm. Theo khảo sát từ các doanh nghiệp và các nhà tuyển dụng lao động đa số sinh viên mới ra trường còn thiếu tự tin trong giao tiếp, kỹ năng làm việc nhóm chưa hiệu quả, khó khăn trong việc thích nghi với môi trường làm việc chuyên nghiệp. Thực trạng đặt ra một yêu cầu cấp thiết cho các cơ sở giáo dục trong việc xây dựng các giải pháp thiết thực, hiệu quả để trang bị và nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên ngay trong quá trình học tập.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng về kỹ năng mềm của sinh viên hiện nay trong các trường chuyên nghiệp hiện nay

Nhiều sinh viên chưa nhận thức rõ tầm quan trọng của kỹ năng mềm trong phát triển bản thân và nghề nghiệp. Họ tập trung nhiều vào học lý thuyết

chuyên môn, xem nhẹ kỹ năng mềm hoặc xem kỹ năng mềm là yếu tố phụ, chưa tích cực tham gia hoạt động ngoại khóa hoặc chương trình thực tế.

Một bộ phận sinh viên còn thụ động trong học tập, còn ngại giao tiếp, thiếu tinh thần hợp tác, không biết cách xử lý những tình huống bất ngờ trong công việc, thiếu khả năng thích ứng với môi trường học tập và làm việc thay đổi nhanh chóng.

Thực tế cho thấy sự thiếu hụt kỹ năng mềm không chỉ ảnh hưởng đến quá trình học tập, thực tập, mà còn là rào cản lớn trong việc tìm kiếm và duy trì việc làm của sinh viên sau tốt nghiệp.

2.2. Nguyên nhân

Chương trình đào tạo vẫn còn đặt nặng kiến thức chuyên môn, chưa tích hợp đầy đủ nội dung rèn luyện kỹ năng mềm; đồng thời, hoạt động ngoại khóa hoặc các chương trình hỗ trợ kỹ năng chưa thực sự đa dạng, chưa tạo được sức hút đối với sinh viên.

Phương pháp giảng dạy truyền thống: Giáo dục theo lối thụ động, một chiều khiến sinh viên ít có cơ hội rèn luyện kỹ năng giao tiếp, phản biện, làm việc nhóm.

Thiếu môi trường thực hành kỹ năng: Sinh viên chưa có nhiều cơ hội tiếp xúc với thực tế, các hoạt động ngoại khóa còn hạn chế hoặc tổ chức chưa đa dạng và thường xuyên dẫn đến việc thiếu không gian để rèn luyện và phát triển kỹ năng mềm.

Chưa nhận thức được tầm quan trọng của kỹ năng mềm hoặc xem nhẹ vai trò của kỹ năng mềm chưa chủ động học hỏi và trau dồi kỹ năng cần thiết cho công việc và cuộc sống, cho rằng SV chỉ cần giỏi chuyên môn là đủ.

Thiếu định hướng và cơ hội trải nghiệm: Nhiều sinh viên chưa có định hướng rõ ràng về nghề nghiệp nên chưa xác định được kỹ năng nào cần thiết để phát triển, đồng thời cũng thiếu cơ hội tham gia các hoạt động mang tính trải nghiệm.

2.3. Một số giải pháp nâng cao kỹ năng sống cho sinh viên

Từ thực trạng và nguyên nhân trên, bài viết đề xuất một số giải pháp để nâng cao hơn nữa kỹ năng mềm cho SV, nhằm đáp ứng chuẩn đầu ra theo chương trình đào tạo của nhà trường và nhu cầu thực tế xã hội

Một là đổi mới nội dung và phương pháp giáo dục kỹ năng mềm cho sinh viên

Nhà trường cần chủ động tích hợp nội dung kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo thông qua các môn học/mô đun hoặc tổ chức các chuyên đề kỹ năng mềm chuyên biệt như: kỹ năng giao tiếp hiệu quả, làm việc nhóm, quản lý cảm xúc, giải quyết xung đột... nên được thiết kế theo hướng linh hoạt, gắn với các tình huống thực tiễn đời sống học đường và xã hội, giúp sinh viên dễ tiếp cận, dễ hiểu và có khả năng vận dụng vào thực tế.

Bên cạnh nội dung chương trình, giảng viên đóng vai trò then chốt trong việc đổi mới phương pháp giảng dạy. Việc áp dụng các phương pháp dạy học tích cực như học theo dự án (Project-based learning), đóng vai (Role-play), xử lý tình huống (Case study) không chỉ tạo cơ hội cho sinh viên được trải nghiệm thực tế mà còn thúc đẩy quá trình rèn luyện kỹ năng tư duy phản biện, giao tiếp hiệu quả, hợp tác và làm việc nhóm. Thông qua đó, sinh viên được phát triển toàn diện hơn cả về kiến thức chuyên môn lẫn năng lực xã hội – điều kiện quan trọng để thích nghi và thành công trong môi trường học tập và nghề nghiệp tương lai.

Hai là, đẩy mạnh các hoạt động ngoại khóa nhằm nâng cao KNM cho SV.

Đẩy mạnh các hoạt động ngoại khóa, tình nguyện và các câu lạc bộ (CLB) sinh viên là môi trường lý tưởng để sinh viên rèn luyện và phát triển kỹ năng sống một cách toàn diện. Thông qua các hoạt động này, sinh viên được trải nghiệm thực tiễn, rèn luyện kỹ năng mềm như giao tiếp, làm việc nhóm, quản lý thời gian, đồng thời mở rộng mối quan hệ xã hội, nâng cao sự tự tin và khả

năng thích nghi với môi trường học tập cũng như thị trường lao động.

Để nâng cao hiệu quả, nhà trường cần tạo điều kiện thành lập các CLB theo sở thích, năng khiếu hoặc chuyên ngành, đảm bảo đa dạng và phù hợp với nhu cầu phát triển cá nhân. Việc tham gia tích cực vào CLB và hoạt động ngoại khóa nên được đưa vào tiêu chí đánh giá điểm rèn luyện hoặc kết quả học tập nhằm khuyến khích sinh viên tham gia một cách chủ động và có định hướng.

Mở rộng hợp tác giữa nhà trường và doanh nghiệp. Đồng thời cần đẩy mạnh các chương trình thực tập, tham quan học hỏi tại doanh nghiệp, tổ chức các buổi tọa đàm tư vấn với chuyên gia để sẽ giúp sinh viên hiểu rõ hơn yêu cầu của môi trường làm việc, từ đó điều chỉnh và rèn luyện nâng cao kỹ năng KNM cho SV.

Bên cạnh các hoạt động đã triển khai, Nhà trường xem xét việc thành lập tổ Tư vấn và hỗ trợ đào tạo nhằm góp phần xây dựng một môi trường học tập tích cực. Tổ chức này sẽ có chức năng hỗ trợ sinh viên trong việc phát triển các phương pháp học tập tích cực, kỹ năng nghiên cứu khoa học, cũng như trang bị những kỹ năng mềm thiết yếu, giúp sinh viên chuẩn bị tốt hơn cho hành trang nghề nghiệp sau tốt nghiệp. Mô hình này đã được nhiều trường đại học áp dụng và ghi nhận hiệu quả tích cực, lan tỏa mạnh mẽ trong cộng đồng sinh viên.

Đào tạo kỹ năng mềm trực tuyến và tự học thông qua các nền tảng học trực tuyến như Coursera, Udemy, Skillshare... Các khóa học miễn phí hoặc giá rẻ có thể cung cấp kỹ năng đa dạng và linh hoạt về thời gian, góp phần nâng cao năng lực cá nhân.

Ba là, nâng cao nhận thức của SV về vai trò của kỹ năng mềm

Sinh viên cần được trang bị và nâng cao hơn nữa nhận thức về tầm quan trọng, ý nghĩa của KNM trong việc hỗ trợ hoạt động học tập, chuyên môn và tìm kiếm việc làm của SV gắn với đặc thù từng ngành nghề và công việc cụ thể. nhận thức đó

SV chủ động học hỏi, trải nghiệm và tích lũy kỹ năng, rèn luyện nâng cao KNM ngay từ năm thứ nhất. Để làm được điều đó, mỗi sinh viên cần xây dựng cho mình một kế hoạch học tập và rèn luyện bản thân, đặt ra mục tiêu rõ ràng, sắp xếp thời gian hợp lý, rèn khả năng kiểm soát cảm xúc, thiết lập các mối quan hệ tích cực và dám vượt qua vùng an toàn để trưởng thành từ những trải nghiệm thực tế.

Bốn là, nâng cao mức độ của các KNM cho SV

Nhà trường cần có chủ trương và chính sách hỗ trợ các giảng viên tham gia, học tập các chương trình chuyên sâu về KNM của một số trường đại học có uy tín để có cơ hội được nâng cao hơn nữa. Việc này nhằm tạo điều kiện cho giảng viên nâng cao năng lực chuyên môn, đặc biệt là về phương pháp giảng dạy KNM cho sinh viên một cách hiệu quả cả hiện đại.

Khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi cho đội ngũ giảng viên đổi mới phương pháp theo hướng tích cực, tích hợp KNM vào các bài giảng chuyên môn. Đây là cách thiết thực nhất trong việc khắc ghi KNM cho SV trong khi hầu như không cần phải thay đổi cấu trúc khóa học hiện tại. Trong mô hình tích hợp này, SV được phát triển một số KNM trong toàn bộ thời gian khóa học.

Năm là, ứng dụng công nghệ và phương tiện truyền thông

Trong bối cảnh chuyển đổi số mạnh mẽ, việc ứng dụng công nghệ và truyền thông vào quá trình nâng cao kỹ năng sống cho sinh viên là xu hướng tất yếu và cần được khai thác hiệu quả. Các nền tảng học tập trực tuyến như YouTube, Coursera, Udemy hoặc hệ thống quản lý học tập (LMS) của nhà trường cung cấp nhiều khóa học, video mô phỏng tình huống thực tế liên quan đến kỹ năng mềm như giao tiếp, quản lý cảm xúc, giải quyết

mâu thuẫn... giúp sinh viên dễ dàng tiếp cận và tự học mọi lúc, mọi nơi.

Bên cạnh đó, việc phát triển các chuyên trang, fanpage hoặc kênh truyền thông số chia sẻ kiến thức, kinh nghiệm thực tiễn từ giảng viên, chuyên gia, cựu sinh viên là phương tiện hữu hiệu để lan tỏa kỹ năng sống trong cộng đồng sinh viên. Tuy nhiên, đi cùng với cơ hội là những rủi ro tiềm ẩn. Do đó, sinh viên cần được trang bị kỹ năng sử dụng mạng xã hội một cách có chọn lọc, biết phân biệt thông tin chính thống và tránh lệ thuộc vào môi trường ảo gây ảnh hưởng tiêu cực đến nhận thức và tâm lý cá nhân.

III. KẾT LUẬN

Kỹ năng mềm là yếu tố thiết yếu góp phần tạo nên sự thành công của sinh viên trong học tập và nghề nghiệp. Đồng thời cũng là một tiêu chuẩn để đánh giá chất lượng đào tạo của các trường. Vì vậy để đáp ứng tốt chuẩn đầu ra và đáp ứng nhu cầu thực tế của xã hội thì việc nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên không phải là nhiệm vụ của riêng ai, mà là trách nhiệm chung của cả hệ thống giáo dục, giảng viên, doanh nghiệp và bản thân người học. Chỉ khi có sự thay đổi tích cực và đồng bộ, sinh viên mới có thể phát triển toàn diện cả về kiến thức chuyên môn lẫn năng lực thực tiễn để sẵn sàng hội nhập và phát triển trong thời đại mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Tạp chí Khoa học số 29 (12-2017) Bộ Giáo dục và Đào tạo (2011), Chỉ thị số 6036/CT-BGDĐT về nhiệm vụ trọng tâm của giáo dục đại học năm học 2011-2012.
- [2]. Dương Thị Liễu (2014), “Nâng cao KNM cho SV: Nghiên cứu tình huống tại Đại học Kinh tế Quốc dân”, Kinh tế và phát triển, số 204, tr. 79 - 86. [3]. Lại Thế Luyện (2015), Sổ tay KNM của SV, NXB Thời đại.
- [3]. Tạ Quang Thảo (2014) “Cơ sở lý luận và thực tiễn về phát triển KNM cho SV các trường cao đẳng, đại học hiện nay”, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt (3/2014),
- [4]. Tạ Quang Thảo, “Phát triển KNM cho SV các trường cao đẳng chuyên nghiệp”, Khoa học và Công nghệ, số 81.